

Születése még senkit sem tesz magyarrá...

Egy felemelő oktatási-nevelési cél kiteljesedése Sátoraljaújhelyen

A verbunkos hangszeres verseny-sorozat Sátoraljaújhelyen az idén a 33. évébe lépett, s az eltelt esztendőök kellő rálátást engednek arra, hogy e rendhagyó – a furulya, fúvós (fa- és réz), gitár, zongora, valamint hegedű hangszercsoportok számára évente meghirdetett – tanulmányi verseny szakmai tapasztalatait a többi, hasonló pedagógiai célú és tartalmú megmérettetéssel együtt, megvonjuk. Annál is inkább, mert a Lavotta János Kamarazenekar Alapítvány – a névadó emléké¹, valamint a verbunkos zenét, mint nemzeti örökséget ápoló – tevékenysége², a zempléni zenetudományi konferenciák³ híre az elmúlt három évtized alatt a Kárpát-medence számos részébe eljuthatott. Azonban a Lavotta János⁴- és a Széptan Alapfokú Művészeti Iskola⁵ vezetői, tanárai által a 90-es években, a pedagógiai programban is rögzített, a verbunkos zene megismertetését oktatási-nevelési célként megfogalmazó tevékenység megvalósítását legalább ennyire lényegesnek gondolták.

A rendszerváltoztatás hajnalán szinte már benne volt a levegőben az intézményi szabadság, az önállóságra törekvés egyre hangsúlyosabbá váló igénye. A fenntartó sátoraljaújhelyi oktatási-művelődési szervek nemcsak partnerei lettek az általuk felügyelt intézményeknek, hanem támogatták a megújító, innovatív elképzeléseket. A Városi Zeneiskola létrejöttének 30. évfordulóján, az 1988/1989-es tanév vége felé így lett az intézmény névadója a zempléni földben, Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, színházi karmester, házitanító Lavotta János (1764–1820). Azonban a Lavotta János Zeneiskola neve ebben a formában viszonylag rövid ideig volt használatos, mert időközben az iskolavezetőt a fenntartó is támogatta abban, hogy a zene mellett a társművészetek – tánc-, képzőművészet, színjáték oktatási rendbe való illesztésével, valamint minisztériumi jóváhagyással – 1992-ben, Észak-Magyarországon elsőként létre jöhessen a Lavotta János Művészeti Iskola.

A csillagok kedvező állása

A névadó megválasztása telitalálatnak bizonyult abból a szempontból is, hogy a hajdani vármegyeszékhely kiemelkedő személyiségeinek, az irodalomszervező, nyelvújító

¹ DOMBÓVÁRI JÁNOS: Pusztafedémestől Tállyáig. Miskolc, Szent Maximilian Kiadó, 1994.

LAVOTTA: Hat magyar hegedűduó Op. 22. Közreadó: Dombóvári János. Neuma Kottakiadó, 2014

LAVOTTA: Könnyű duók két hegedűre Op. 49. Közreadó: Dombóvári János. Zeneműkiadó Budapest, 2014

² Lavotta János Kamarazenekar MAGYAR VERBUNKOS ZENE CD-sorozat 15 lemezfelvétele (1995–2025)

³ LAVOTTÁTÓL KODÁLYIG. Zempléni verbunkos konferenciák (1990–2020). Szerkesztette: Sziklavári Károly és Dombóvári János
Lavotta János Kamarazenekar Alapítvány. Sátoraljaújhely, 2021

⁴ Dombóvári János, a Lavotta János Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója (1987–2018)

⁵ Észak-Magyarország első magán-zeneiskoláját Dombóvári János alapította 1996-ban, és Széptan Alapfokú Művészeti Iskola néven Abaújban, Zemplénben Bodroghalmon, Bodrogkeresztúron, Cigándon, Göncön, Mádon, Nagyrozvályon, Olaszliszván, Pálházán, Rátkán, Tállyán, Tolcsván, Vámosújfalun folyik a hangszeres, tánc- és képzőművészet oktatása napjainkban is.
A Széptan Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója Fehérné Sulyok Éva gordonkatanár (1996–).

széphalmi Mester, Kazinczy Ferenc⁶, valamint Újhelyt gyermekkori bölcsőjének⁷ valló, továbbá a nagyságát megjövendőlt⁸ Kossuth Lajos reformkori történetétől elválaszthatatlan a nemzetté válás korszakában a „magyar Orpheus”⁹ Lavotta János magyar karakterű muzsikája.

A csillagok állása kedvezett az induló Lavotta-projektnek, hiszen a névadás után zenetudományi ülés¹⁰ emlékezett a verbunkos-szerző halálának 180.évfordulóján, létre jött a Lavotta János Kamarazenekar¹¹, valamint az események háttérintézménye a Lavotta Alapítvány, az iskolavezető eközben pedig történelem szakos tanári diplomájával a tarsolyában lázas kutatómunkába¹² kezdett. A művészeti iskola tantestülete – Fehérné Sulyok Éva gordonkatanár, igazgatóhelyettessel az élen – elhivatottsága, támogatása, tettekre készsége nélkülözhetetlen volt ahhoz, hogy Lavotta emlékezetkultúrája hosszú távon kialakuljon és életképes maradjon.

Szervezeti, szakmai, eszmei téren tehát minden feltétel adott volt ahhoz, hogy a verbunkos zenei stílus a Lavotta AMI-ban az oktató-nevelői tevékenység részévé váljon.

Magyar karakterű zenei stílus születik

A reformkorban, a nemzetté válás felívelő szakaszában a magyarság jellegzetes tulajdonságait felismeri zenéjében is. Mátray Gábor¹³ a 19. századi magyar karakterű zenei stílusról írta: „*A nemzet muzsikájában él, ez vezérli indulatait, örömét, bánatát kiejti.*” A kismesterek, mint Bihari, Csermák, Lavotta által kifejlesztett verbunkos nyelve tele van nemzeti szimbólumokkal, sőt a verbunkos maga is ilyen szimbólum: felkarolása egyet jelent a magyarsághoz való tartozással, s amely Szabolcsi Bence szerint „*segít magyarrá lenni, segít magyarnak maradni és segít Európában helytállani*”.

Kialakulása után a verbunkos zenei stílusát a bécsi klasszikus mesterek a magyar zenével azonosították és jellegzetességeit¹⁴ J. Haydn, W.A. Mozart, L. van Beethoven, Fr. Schubert számos művében alkalmazta. Említést teszünk továbbá az új magyar zene ellenállhatatlan hatásáról, s következtében a magyar királyság területén működő idegen származású muzsikusokból számosan lettek magyarrá¹⁵.

A magyar karakterű zenei stílust közénekeink – a nyertes pályaművek, 1843-ban Egressy Szózata, majd 1844-ben Erkel Himnusza – szintén magukon viselik. Erkel operája a Bánk bán,

⁶ „... szent hely, szent az öreg miatt, kinek ott van háza és sírhalma. Kötelessége volna minden magyarnak életében legalább egyszer oda zárándokolni...” – írta Petőfi Sándor Széphalomról.

⁷ „*Én Monokon születtem.. de engem életem legelső emlékezetei Újhelyhez csatolnak, a szülőföldhöz ragaszkodás édességével. Újhely volt gyermekkorom bölcsője... És ami a madárfióknak első bizonytalan szárnypróbálgatásainál az anyai fészék, nekem ez Újhely volt... S büszke vagyok arra, hogy magamat újhelyi magyar embernek nevezhetem.*”

⁸ A legenda szerint Kossuth Lajos édesanyja, a feltűnő képességeket mutató gyermekével felkereste az újhelyi csodarabbi hírében álló Teitelbaum Mózes, hogy keresztény fiát áldásban részesítse. „*Ez a gyermek valaha nagy és híres ember lesz, amilyen nem nagyon gyakran születik, s biztos vagyok abban, hogy nemesen fog gondolkodni, s nem lesz soha zsidó-gyűlölő, ezért is jött hajlékom árnyékába*”- hangzott a rabbi jövendőlése.

⁹ Lavotta János tálljai síremlékének déli oldalán olvasható a felirat: ITT NYUGSZIK A MAGA IDEJÉNEK ORFEUSSA

¹⁰ Az első tudományos tanácskozáson 1990-ben Domokos Mária, Legáný Dezső (1916–2006) zenetörténészek, valamint Dombóvári János voltak az előadói, amelyen a kamarazenekar-kezdeményként Lavotta Insurgens nótájából (Nota Insurrectionalis Hungarica) már részletek is megszólaltak.

¹¹ Első Lavotta CD-jének megjelenését (1995) még Zempléni Kamarazenekar néven jegyezte az együttes. A névváltozást a Rolla János által alapított ZEMPLÉNI MŰVÉSZETI NAPOK szervezői kezdeményezték, miután a programsorozatban a kamarazenekar is fellépési lehetőségeket kapott.

¹² Dombóvári János a MTA Zenetudományi Intézete pedagógus ösztöndíjasaként Bárdos Kornél (1921–1993), Domokos Mária, valamint Papp Géza (1915–2013) zenetudósok mentorálásával Lavotta kéziratos műveit 1991-től három éven keresztül kutathatta.

¹³ Mátray (Rothkrepf) Gábor (1797–1875) zeneszerző, zenetörténész, pedagógus, az MTA levelező tagja

¹⁴ Nyújtott- és éles ritmus-láncolatok, szinkópák, triolák, a szinte korlátlanul használt díszítések, sorvégi bokázó zárás, minore-maggiore hatás, a bővített másodos, un. „magyar hangsor” alkalmazása stb.

¹⁵ Legismertebb talán az osztrák Kauer Ferdinánd, a német Bengráf József, a cseh származású Csermák Antal, valamint az osztrák Michael Brandként született Mosonyi Mihály példája.

Liszt magyar rapszódái, Mosonyi verbunkos kantátája a Tisztulás ünnepe az Ungnál 886. esztendőben¹⁶ lényegében a verbunkos delelő korszakát leginkább ezek a művek fémjelzik.

A népdal nemzeti létünk kvintesszenciája

A művészeti iskola tantestülete, az egyfajta küldetés kereteinek megteremtésével szinte egyidőben, tematikus tanulmányi versenyein keresztül a népdalt, mint zenei anyanyelvünk ápolását, valamint zenei örökségünket, a verbunkost, fokozatosan oktató-nevelő programjává emelte. Az iskolavezető, Lukin László¹⁷ tanár úr személyében kivételes és megtisztelő támogatóra lelt, s korábbi ismeretségükre építve hívta meg a nemzet ismeretterjesztőjét, hogy egy-egy alkalommal a tanárok növendékeikkel Lavotta, Erkel, s Liszt Ferencről szóló lebilincselő előadásainak lehessenek részesei.

A Sátor-, Szár-, Magas-, Kopasz-, valamint Várhegy tövében elterülő városban mintegy fél évszázada rendezik meg a kárpát-medencei ÉDES ANYANYELVÜNK nyelvhasználati versenyt középiskolai diákok részére¹⁸. A művészeti iskola vezetője az első szabadon választott önkormányzat tagjaként¹⁹ azon fáradozott, hogy gyakorlatba ültesse Sütő András²⁰ örökbecsű gondolatát, miszerint „Az anyanyelv és a zenei anyanyelv páros szárnya révén lehetünk önmagunk, bármelyiktől fosztana meg a sors, bénák maradunk.” A vele való beszélgetés során illyési magasságú megállapítást tett: „Én azt hiszem, hogy a népdal nemzeti létünk kvintesszenciája. Ugyanis semmiről oly könnyen nem lehet felismerni az ember nemzeti

Moldvai csángók részvétele Forrófalváról (2017)

hovatartozását, mint dallamairól, illetve a zenei anyanyelvéről.”

A művészeti iskola szárnypróbálgatásként először Sátoraljaújhelyen Budai Ilona jelenlétével, majd a siker láttán már Zemplén fiataljainak hirdetett térségi dalosversenyt. Noha a kezdeményezés eredeti szándéka – ti., hogy az anyanyelvi verseny páros szárnyaként jöjjön létre a népdaléneklés országos versenye is – nem teljesülhetett, a *Kossuth Lajos azt üzente* címmel a Lukin László nevét viselő népdaléneklő megmérettetés regionális szinten napjainkban is része a Szeptan AMI tanulmányi versenyeknek. A dalosokkal szembeni

¹⁶ Mosonyi Mihály (1815–1870) a Tisztulás ünnepe az Ungnál 886. esztendőben című, három énekhangra (szoprán, tenor, basszus), vegyeskarra, nagyzenekarra szerzett kantátáját Kazinczy Ferenc (1759–1831) hasonló című versének felhasználásával alkotta meg 1859-60-ban.

¹⁷ Lukin László (1926–2004) zenepedagógus, karnagy, műfordító, előadóművész, zenei ismeretterjesztő, Lavotta János-díjas. Dombóvári János felkérésére 1989-ben a művészeti iskola névadó ünnepségén emlékbeszédet mondott Lavotta Jánosról. Haláláig másfél évtizeden át zsűrizte a Lavotta AMI népdaléneklési versenyeket, zenetörténeti vetélkedőit, tagja volt a Lavotta Alapítvány kuratóriumának, vezette a Lavotta János Kamarazenekar hangversenyait, s az együttest még felvidéki (Pozsony, Pusztafödemes) fellépéseire is elkísérte.

¹⁸ A város határában 2023 óta „SÁTORALJAÚJHELY A MAGYAR NYELV VÁROSA” feliratú helységnevtábla fogadja a településre érkezőket. Néhány érv a nyelvhasználati versenyen kívül, amely erősítheti a magyar nyelv városa kiérdemelt címet. Az északkeleti nyelvjárás lett irodalmi és köznyelvünk alapja. A Kazinczy által adott Széphalom lett a korábbi Kisbányácska neve, s negyedszázadon át innen szervezte a nagyhatású, klasszikus magyar nyelvújítást, közben pedig éveken át dolgozott a város levéltárában. Kazinczy Ferenc egykori háza helyén felépített emlékszobák 1876 óta fogad látogatókat, széphalmi sírja nemzeti zarándokhely lett. Sátoraljaújhelyen 1984-ben létrejött a Kazinczy Ferenc Múzeum, majd két évre rá megalakult a kárpát-medencei hatókörű Kazinczy Ferenc Társaság, 2008-ban pedig Széphalmon megnyílt a Radványi György által tervezett Magyar Nyelv Múzeuma.

¹⁹ Dombóvári János 1990 és 1998 között volt tagja Sátoraljaújhely Város Önkormányzata testületének, valamint tevékenykedett alpolgármesterként is. A Művelődési, Ifjúsági- és Sportbizottság elnökeként kezdeményezte páros és páratlan években a Magyar Kultúra Napja tiszteletére Himnusz-, valamint Szózat mondó verseny megrendezését fiatalok részére.

²⁰ Sütő András (1927–2006) erdélyi magyar író. A Kazinczy Ferenc Társaság évkönyve – SZÉPHALOM 5 – 1993-ban közölte Dombóvári János írását *Marosvásárhelyi beszélgetés Sütő Andrással*, címmel.

elvárás egy népdalcsozor összeállítása, eléneklése az 1848-49-es forradalom és szabadságharc dalirodalmából.

Március idusához kapcsolódik a zongoristák *Verbunkos Négykezes Versenye* is. Az ötlet onnan származik, hogy a verbunkos zongorairodalom számbavétele során a Lavotta-kutató meglepő módon gazdag kottakiadványra²¹ lelt. A verseny során a növendékek életkori besorolás nélkül a verbunkos darab mellett egy másik, szintén általuk kiválasztott négykezeset játszanak.

Minkét tanulmányi verseny az évente megrendezendő Lavotta Napok programját gazdagítja.

Verbunkos négykezes zongoraverseny 2019-ben

Himnusz és Szózat

Sajnálatos, hogy Sátoraljaújhely kóruskultúrája napjainkban az ezredfordulót megelőző időknek csupán árnyéka, és az iskolai kórusok megszűnésének tragikus következményeit nap, mint nap megtapasztalja a kórusmuzsikát kedvelő közönség is. Az ünnepségek alkalmával közénekeink, elsősorban a Szózat verbunkos – egyszerűnek nem mondható – ritmusképleteihez nehezen illeszkedő prozódíája miatt – már, ha egyáltalán nem gépi zene helyettesíti az éneket – számos alkalommal méltatlan minőségben hangzott el. Pedig közénekeink része az általános iskolák tantárgyi követelményének. Ezen a zenetanárokat frusztráló állapoton állt szándékában segíteni a térségi *Szózat*-, majd pedig a *Himnusz éneklő verseny*, amelynek szabadon választható dalait a Szép magyar ének²² dalgyűjtemény történelmi énekei tartalmazzák.

Erkel Ferenc születésének bicentenáriuma

A nemes hagyománnyá vált Himnusz- és Szózat mondó verseny városi sikere²³ arra indította az iskolavezetőt, hogy kezdeményezze – a zongora tanszak tanárainak egyetértésével – a nemzeti imák megzenésített, zongorára írt változatának felvételét²⁴ a már meglévő tanulmányi versenyek folyamába. A Magyar Kultúra Napja alkalmából a rendhagyó verseny megrendezésére 2012-ben, Erkel Ferenc születésének bicentenáriuma jó alkalomnak kínálkozott. A felhívás a közénekek eljátszása mellett szabadon választott darabként huszadik századi vagy kortárs magyar zeneszerző művének előadását írta elő. Az első években Miskolctól Fehérgyarmatig megmutatkozó szakmai érdeklődés a szervezőkben azt a reményt táplálta, hogy a kezdeményezés a szomszédos megyékben tova terjed. Közel másfél évtized után a rendezők

Himnusz zongoraverseny résztvevői 2018-ban

²¹ A Neuma Kottakiadó volt az a kincsesbánya a fővárosban, melynek a Dohány utcai antikvár könyvüzletében Dombóvári János még az 1990-es években a különleges verbunkos kiadványokat felfedezte, s közöttük szép számmal akadtak négykézre írt zongoradarabok is. A tulajdonos, Baján József korai halála után a kiadó sajnálatosan megszűnt.

²² SZÉP MAGYAR ÉNEK. Közreadó: Béres József. Akovita Kiadó Budapest, 2018

²³ A Magyar Kultúra Napján, Széchalmon, a Magyar Nyelv Múzeumában a díszünnepség a győztes versmondó szavalatával veszi kezdetét.

²⁴ A Lavotta János AMI zongoratanárai magukévá tették azt a zenepedagógiai elvárást, hogy a zongora szakos növendékek lehetőleg ne fejezzék be alapfokú tanulmányaikat anélkül, hogy ne ismerjék, ill. Erkel és Egressy e két művét ne tudják megszólaltatni. Már csak azért is hasznos a gondolat, mert mennyivel felemelőbb az az iskolai ünnepély, ahol a közéneket zongorázó növendék kísérelheti!

továbbra is rendíthetetlenül hisznek a versenynek a tanárok, növendékek nemzettudatára gyakorolt jótékony hatásában.

Mégis, mi lehet az oka az elsősorban szakmai alapokra és elvárásokra épülő megmérettetéssel szemben megnyilvánuló távolságtartásnak? Mélyreható és körültekintő elemzésre lenne szükség ahhoz, hogy a probléma gyökeréig eljuthassunk. Már az is árulkodó, ha egy neves magyar zenei személyiségről elnevezett intézmény névadója emlékének ápolását egyszerűen mellőzi. E téren e tanulmány készítője például elszomorító, személyes tapasztalatot gyűjtött, amikor legutóbb 2024-ben, a verbunkos stílus kialakítói – Bihari, Csermák, Lavotta – kerek születési évfordulójának közös megünneplésére tett javaslatot ezen intézmények felé, azonban a felajánlott segítségre adott szóbeli ígéretet már tett nem követte...

Himnusz-, Szózaténeklő verseny résztvevői 2017-ben

Érteni vélem azt a körülményt is, amikor a Sátoraljaújhely közelében fekvő elcsatolt városok, mint Királyhelmec, Beregszász zongorázó növendékeinek felkészítése a Himnusz és Szózat zongoraversenyre enyhén szólva is problémás, pedig milyen örömmel jönnének!

Kis-Magyarország észak-keleti régiójának művészeti iskoláiban azonban csupán elvétve akadnak olyan zongoratanárok, akik e két zongoradarab megtanításában valódi és felemelő nevelési lehetőséget látnak. Kölcsey, Vörösmarty költeménye, s a versek Erkel, Egressy mesteri muzsikájával régóta részei az általános iskolai tananyagnak. A zongoraoktatásban mire föl az a tanári idegenkedés, közöny, de nevezhetjük akár passzív ellenállásnak is, amely a két közének zongorakíséretének megtanításával szemben tapasztalható? A kollégákat vajon mi hátráltatja, rosszabb esetben akadályozza meg abban, hogy e – magyarságtudatot érzelmileg építő, a nemzeti összetartozás élményét gazdagító – zenei nevelési eszközzel, módszerrel éljenek is?

Verbunkos hangszeres versenyek

Először 1992-ben, Zempléni Hangszeres Találkozó néven fogant meg az ötlet, hogy legyen egy olyan alkalom a térség művészeti iskolásai számára, ahol a kiírásban kötelező műként már verbunkos zenei stílusú darabok szerepelnek. Az évek során a fuvola, furulya, fúvós, gitár, zongora, valamint hegedű hangszercsoportoknál megtörtént a kötelező darabok²⁵

²⁵ Kötelező darabok:

Hangszer	Ek.	I. kcs.	II. kcs.	III. kcs.	IV. kcs.	V. kcs.	VI. kcs.	VII. kcs.
hegedű	Ötödik tánc hatodon	Elvesztettem páromat	Farkas: Apór Lázár tánca	Farkas: Magyar tánc	Bihari: a-moll verbunkos	Lavotta: Homoródi (Trióig)	Lavotta: Homoródi (Trióval)	Lavotta: Homoródi
zongora		Magyar tánc (C-dúr)	Magyar tánc (F-dúr)	Magyar tánc (B-dúr)	Bihari: Verbunkos	Lavotta: Lassú magyar (Homoródi)	Lavotta: Adagio (Lassú magyar)	Lavotta: Homoródi nótá, vagy Bihari-Lavotta: Diszpalotás
gitár		Magyar Biharitól	Lavotta: Verbung	Lavotta: Verbungtánc	Lassú magyar	Bihari: Primatialis magyar	Lavotta: Homoródi (Trióig)	Lavotta: Homoródi
fuvola*		Ötödik tánc hatodon	Magyar tánc (Gradus 2/137)	Magyar tánc (122)	Magyar tánc (Soproni kézirat)	Farkas: Apór Lázár tánca	Magyar tánc (123)	Magyar tánc (125)
klarinét		Magyar tánc	Saltus Hungaricus	Bihari: a-moll verbunkos	Lavotta: Homoródi (Trióig)			
furulya		Magyar tánc (Gradus 2/57)	Magyar tánc (Gradus 2/137)	Bengráf: Magyar tánc (Gradus 3/109)	Magyar tánc I. (Gradus 3/226)	Magyar tánc III. (Gradus 2/228)		
részfúvós	Két szabadon választott magyar zeneszerző darabja				*fuvola VIII. kcs.: Lavotta: Homoródi			

„finomhangolása”, ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy a legalsó korcsoportokban egy-egy régi magyar tánc, vagy népdal lett az elvárt előadandó zenemű, a harmadik korcsoporttól felfelé pedig a szaktanárok verbunkos zenei stílusú darabokat jelöltek. A többnyire a húsvéti ünnepek előtt s után pünkösdig lebonyolított tanulmányi versenyek iránt megmutatkozó érdeklődés hangszercsoportonként változó: a fúvósok (fa- és réz), gitárosok hatóköre inkább regionális, a hegedűsök, zongoristák verbunkos versenye pedig a felvidéki, kárpátaljai művészeti iskolák részvételével nemzetközinek is mondható. A bíráló bizottság tagjai művészeti területük kiváló képviselői a fővárosból²⁶, Miskolcra²⁷, Debrecenből²⁸, Nyíregyházáról²⁹, Munkácsról³⁰, valamint Bad Füssingből³¹.

Az elmúlt évtizedekben a hangszeres tanulmányi versenyek megrendezéséhez a nemzeti tehetségprogramon keresztül a Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő is többnyire hozzájárult.

33. Verbunkos gitárverseny résztvevői 2025-ben

Az idén a 33. Verbunkos Hangszeres Versenyek³² a krisztusi korba lépve azt is jelentik, hogy amikor a kezdeményezés útjára indult, a résztvevő felkészítő tanárok javarésze még meg sem született. Az eltelt több, mint emberöltőnyi idő számvetésre készlet bennünket, hogy mérlegre tegyük vállalásainkat.

Nézzük először a számokat! Két hete, a hegedűsök megméréttetésével befejeződött versenysorozat során mintegy 350 növendék kötelező- és szabadon választott darabját hallgatta meg a bíráló bizottság. Vegyük évi átlagként 200 hangszerest, s ha beszorozzuk az évek számával, az eredmény hihetetlenül magas, több ezres szám...

Legelső gondolat a háláé, hogy a mindig bizonytalanságot hozó, alkalmanként aggályos fenntartói változások, s az inkább akadályokat jelentő átszervezések³³ ellenére a szervezők kezdeményezésüket életben tartották és sikerre vitték. Második gondolat a köszöneté,

33. Verbunkos zongoraverseny résztvevői 2025-ben

²⁶ Füzesséry Attila, Füzesséryné Dudás Eszter, Molnár Tamás

²⁷ Dobi Imre, Erdő Zoltán, Dr. Kovácsné Kaveczki Márta, Fodor Csaba, Kerek Gábor Közeledő, Mócz Ferenc, Móri Marianna, Dr. Papp Sándor, Dr. Ritter József, Suba Sándor, Szabóné Bíró Klára, Szücsné Farkas Zsuzsanna, Várkonyi Imre

²⁸ Bojti Eszter, Grünwald Béla, Tornyai Ferenc

²⁹ Dr. Szilágyiné Pálkövi Mária

³⁰ Korolenko Ilona

³¹ Anna Fuhrländer

³² Az 1992-ben első alkalommal megrendezett hangszeres verseny 2025-ben tulajdonképpen a 34. sorszámu, azonban a világjárvány idején egy alkalommal a gyülekezés korlátozása miatt elmaradt, az elnyert pályázati támogatást pedig a lebonyolító Széptan AMI kénytelen volt visszafizetni.

³³ A verbunkos hangszeres versenyek elindítója az önkormányzati fenntartású Lavotta János Művészeti Iskola, majd a megyei irányítás akarata szerinti intézményi összevonások, továbbá a tankerületek létrejötte térségünkben komoly akadályai lettek a tanulmányi versenyek megrendezésének. Az alapítványi fenntartású Széptan AMI 2004-ben nyújtott mentőövet a versenysorozatnak és azóta az anyagiakat nem igénylő feladatokban a Lavotta Alapfokú Művészeti Iskolával, mint társrendezővel osztoznak a missziós tevékenységben.

azoké az ezres nagyságban közreműködő felkészítő tanároké, akik meglátták, megéreztek az oktatási-nevelési lehetőséget a

verbunkos zenei stílus megtanításában, s ezáltal a szervezőkkel együtt tudatos nemzetépítővé váltak. „Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának” – figyelmeztet mindnyájunk Tanítómestere. Kodály Zoltán azonban még ennél is tovább megy, amikor kinyilvánítja: „Születése még senkit

Lavotta hegedűduó-verseny 2025-ben

sem tesz magyarrá. Azért is meg kell dolgozni.” Válaszút neves folklorista szülötte, Kallós Zoltán pedig azzal a felelősséggel ruházta fel a művészetoktatásban közreműködőket, s jelölte meg halaszthatatlan, minden napi feladatainkat, miszerint „Addig leszünk magyarok, amíg magyarul énekelünk és magyarul táncolunk.”

Érdemes tehát az alapfokú művészetoktatásban is cselekvően gondolkodni nemzeti önazonosságról, a kárpát-medencei összetartozás élményének elősegítéséről,

a megfelelő s eredménnyel kecsegtető nevelési eszközök, módszerek alkalmazásáról, amelyek csakis a tanárok, növendékek szoros együttműködése által válhatnak valóra.

Sátoraljaújhelyen 1989 óta létrejött intézmény-hálózat – a Lavotta- és Széptan művészeti iskolán kívül Lavotta János Kamarazenekar, valamint Alapítvány, továbbá Lavotta-ház³⁴ – végzi állhatatosan azt az önmagának célként meghatározott – ha tetszik, nemzetmentő – összetett feladatot, amely Lavotta zenei örökségének kutatását, műveinek, továbbá a verbunkos muzsika népszerűsítéséből áll, amely tevékenységet hangversenyek, konferenciák, CD-, valamint könyvkiadványok segítik. Mindezen törekvéseknek mintegy betetőzése, koronája – a fent részletezett tanulmányi versenyeken keresztül kiteljesedő –, az alapfokú művészeti iskolákban ez irányban folyó oktató-nevelő pedagógiai tevékenység.

33. Verbunkos hegedűverseny résztvevői 2025-ben, előtérben a bíráló bizottság tagjai: Füzesi Eszter, dr. Szilágyiné Pálkövi Mária, Korolén Ilona, Anna Fuhrländer

³⁴ A millennium évében felavatott, a helyiek által Lavotta-házként ismert Művészellátó üzletet, Galériát, Pódiumtermet Dombóvári János családi vállalkozásban hozta létre. A „kultúra kápolnájaként” is emlegetett kétszintes épület arra szolgál, hogy a város közművelődési kínálatát hangversenyekkel, kiállításokkal, ismeretterjesztő előadásokkal bővítse. A patinás épület otthona a Lavotta János Kamarazenekarnak, valamint a Széptan Alapfokú Művészeti Iskolát fenntartó Széptan Alapítványnak.

